

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Οι ιδιωτικού δικαίου πτυχές του Ν. 3862/2010

- Νόμος 3862/2010 και Οδηγία 2007/64/ΕΚ (PSD)
- Νέα Οδηγία 2015/2366 σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά
- Μεταφορές πίστωσης, άμεσες χρεώσεις και πληρωμές με κάρτα
- Υποχρεώσεις ενημέρωσης
- Συμβατικό πλαίσιο
- Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή

Διεύθυνση Σειράς: Ευάγγελος Εμμ. Περάκης

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Οι ιδιωτικού δικαίου πτυχές του ν. 3862/2010

- Νόμος 3862/2010 και Οδηγία 2007/64/ΕΚ (PSD)
- Νέα Οδηγία 2015/2366 σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά
- Μεταφορές πίστωσης, άμεσες χρεώσεις και πληρωμές με κάρτα
- Υποχρεώσεις ενημέρωσης
- Συμβατικό πλαίσιο
- Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή

Υπηρεσίες πληρωμών - Οι ιδιωτικού δικαίου πτυχές του ν. 3862/2010
Έφη Κινινή

ISBN 978-960-562-528-3

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director: Θοδωρής Μαστρογιάννης
Υπεύθυνος Παραγωγής: Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία: Ρούσσα Πετράτου
Παραγωγή: NB Production AM160316M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομιάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

© 2016, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Οι ιδιωτικού δικαίου πτυχές του ν. 3862/2010

- Νόμος 3862/2010 και Οδηγία 2007/64/ΕΚ (PSD)
- Νέα Οδηγία 2015/2366 σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά
- Μεταφορές πίστωσης, άμεσες χρεώσεις και πληρωμές με κάρτα
- Υποχρεώσεις ενημέρωσης
- Συμβατικό πλαίσιο
- Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή

PAYMENT SERVICES

The private law aspects of Law 3862/2010

E. Kinini

Abstract: This book entitled "Payment services. The private law aspects of law 3862/2010" examines the private law aspects of Law 3862/2010, which implemented the provisions of the Directive 2007/64/EC (PSD) on payment services in the internal market into domestic law. The importance of the relevant rules has significantly increased, due to the domestic legal prohibition of payments in cash which applies to a large category of transactions and the recent enforcement of restrictions on capital movements. The amendments introduced by the recent Directive 2015/2366/EU (PSD II) have been also taken into consideration.

The book is divided in three parts: the first part examines the scope of rules' application, the legal relations established when a payment transaction is executed, issues related to applicable law, the payment service provider's obligation for information and the contract for the provision of payment services. The second part is devoted to the stages for the execution of a payment transaction (payment order, authorization of payment transactions and execution of payment transactions). The third part examines the payer's liability in the case of abusive use of payment instruments, the payment service provider's liability in the case of unauthorized payment transactions or non – execution or defective execution of payment transactions, claims for refunds for payment transactions initiated by or through the beneficiary and the right of recourse of a payment service provider. The book contains an alphabetical index and detailed bibliography (Greek and foreign).

ISBN 978-960-562-528-3

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

member of Europe's 500
dynamic entrepreneurs

Committed to excellence

© 2016, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

Στον Ηλία και τον Ευρύμαχο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	XVII
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Κεφάλαιο Πρώτο

Πεδίο εφαρμογής του ν. 3862/2010 και έννομες σχέσεις

I. Πεδίο εφαρμογής	
A. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής	11
1. Οι ρυθμιζόμενες υπηρεσίες πληρωμών (άρθ. 4 αριθ. 3).....	11
2. Οι εξαιρέσεις (άρθ. 3)	22
B. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής (άρθ. 2 § 1)	25
Γ. Υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής.....	26
II. Οι έννομες σχέσεις	28
A. Η σχέση αξίας	30
B. Η σχέση κάλυψης.....	35
Γ. Η σχέση είσπραξης.....	36
Δ. Η σχέση μεταξύ των παρόχων	36
III. Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου	37

Κεφάλαιο Δεύτερο

Υποχρεώσεις Ενημέρωσης

I. Γενικά	39
II. Ενημέρωση στη σύμβαση πλαίσιο	
A. Γενικές προσυμβατικές πληροφορίες (άρθ. 39)	42
B. Συγκεκριμένες πληροφορίες σε σχέση με επιμέρους πράξεις πληρωμών.....	44
1. Πληροφορίες πριν από την εκτέλεση της πράξης πληρωμής (άρθ. 43)	44
2. Πληροφορίες μετά την εκτέλεση της πράξης πληρωμής	44
α) Πληροφορίες προς τον πληρωτή (άρθ. 44)	45
β) Πληροφορίες προς το δικαιούχο (άρθ. 45)	46

III. Ενημέρωση στην επιμέρους πράξη πληρωμής.....	47
IV. Έννομες συνέπειες	47
V. Επιβολή χρέωσης (άρθ. 29).....	49

Κεφάλαιο Τρίτο
Το συμβατικό πλαίσιο

I. Γενικά - Η σύμβαση παροχής υπηρεσιών πληρωμών	51
II. Η σύμβαση πλαίσιο	
A. Η νομική φύση	55
B. Η τροποποίηση της σύμβασης πλαισίου (άρθ. 41)	60
Γ. Η τακτική καταγγελία της σύμβασης πλαισίου (άρθ. 42)	64
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	64
2. Καταγγελία από τον χρήστη (άρθ. 42 § 1 και 2).....	66
3. Καταγγελία από τον πάροχο (άρθ. 42 § 3).....	66
4. Έννομες συνέπειες της καταγγελίας	67
III. Η σύμβαση για την εκτέλεση επιμέρους πράξης πληρωμής	69
IV. Υποχρεώσεις του χρήστη	
A. Απόδοση της δαπάνης και καταβολή της αμοιβής για την εκτέλεση της πράξης πληρωμής	70
B. Καταβολή χρεώσεων για την εκπλήρωση παρεπόμενων υποχρεώσεων (άρθ. 49 § 1)	74
Γ. Καταβολή επιβάρυνσης για την χρήση μέσου πληρωμών (άρθ. 49 § 3)	77
V. Οι αποκλίσεις για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα (άρθ. 31 και 50).....	80
A. Οι προϋποθέσεις συμβατικής απόκλισης	80
B. Οι επιτρεπτές συμβατικές αποκλίσεις	81
Γ. Ειδικές ρυθμίσεις για το ηλεκτρονικό χρήμα	83

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΠΑΡΟΧΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Κεφάλαιο Τέταρτο
Η ενεργοποίηση της πράξης πληρωμής

I. Η πράξη πληρωμής (άρθ. 4 αριθ. 5).....	85
II. Η εντολή πληρωμής	
A. Η νομική φύση της εντολής πληρωμής (άρθ. 2 αριθ. 16).....	87
B. Η αρχή της αυστηρότητας της εντολής πληρωμής	95
Γ. Η λήψη της εντολής πληρωμής (άρθ. 61).....	97
1. Ο χρόνος λήψης της εντολής πληρωμής.....	97
2. Προσδιορισμός του χρόνου λήψης από τον πάροχο	99
3. Οριοθέτηση της «εργάσιμης ημέρας»	100
4. Η εντολή πληρωμής υπό προθεσμία (άρθ. 61 § 2)	101
Δ. Η άρνηση εκτέλεσης της εντολής πληρωμής (άρθ. 62).....	102
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	102
2. Οι προϋποθέσεις άρνησης εκτέλεσης της εντολής πληρωμής	103
α) Οι λόγοι άρνησης εκτέλεσης (άρθ. 62 § 2)	103
β) Η υποχρέωση ενημέρωσης (άρθ. 62 § 1).....	104
γ) Έννομες συνέπειες (άρθ. 62 § 3).....	107
3. Υποχρέωση αποζημίωσης	107
Ε. Η ανάκληση της εντολής πληρωμής (άρθ. 63).....	108
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	108
2. Ο κανόνας του ανέκκλητου (άρθ. 63 § 1).....	109
3. Εξαιρέσεις.....	111
α) Πράξεις πληρωμών που ενεργοποιούνται από το δικαιούχο (άρθ. 63 §§ 2 και 3)	111
β) Εντολή πληρωμής υπό προθεσμία (άρθ. 63 § 4).....	112
γ) Συμβατική διεύρυνση των δικαιωμάτων ανάκλησης (άρθ. 63 § 5)	113
4. Έννομες συνέπειες της έγκαιρης ανάκλησης	114

Κεφάλαιο Πέμπτο
Η εξουσιοδότηση προς τον πάροχο για την εκτέλεση
της πράξης πληρωμής

I. Συγκατάθεση στην εκτέλεση της πράξης πληρωμής (άρθ. 51).....	115
A. Η νομική φύση της συγκατάθεσης	115
B. Η ανάκληση της συγκατάθεσης (άρθ. 51 § 3)	121

II. Συγκατάθεση με τη χρησιμοποίηση μέσου πληρωμών	
A. Η έννοια του μέσου πληρωμών (άρθ. 4 αριθ. 23).....	122
B. Περιορισμοί της χρήσης του μέσου πληρωμών (άρθ. 52)	127
1. Όρια δαπάνης (άρθ. 52 § 1)	128
2. Αναστολή της χρήσης του μέσου πληρωμών εκ μέρους του παρόχου	129
α) Λόγοι αναστολής (άρθ. 52 § 2)	129
β) Διαδικασία αναστολής: Η υποχρέωση ενημέρωσης (άρθ. 52 § 3)	132
γ) Άρση της αναστολής (άρθ. 52 § 4)	133
Γ. Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών (άρθ. 53).....	134
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	134
2. Υποχρέωση επιμέλειας	135
α) Ως προς το μέσο πληρωμών (άρθ. 53 § 1 περ. α').....	135
β) Ως προς τα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας (άρθ. 53 § 2)	137
3. Η υποχρέωση ειδοποίησης (άρθ. 53 § 1 περ. β').....	138
Δ. Υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών (άρθ. 54).....	141
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	141
2. Υποχρεώσεις επιμέλειας	142
α) Προστασία εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας (άρθ. 54 § 1 περ. α')	142
β) Απαγόρευση αποστολής μέσου πληρωμών που δεν ζητήθηκε (άρθ. 54 § 1 περ. β').....	144
γ) Εξασφάλιση κατάλληλων μέσων για να προβαίνει ο χρήστης σε γνωστοποίηση (άρθ. 54 § 1 περ. γ')	144
δ) Αποτροπή της μη εγκεκριμένης χρήσης μέσου πληρωμών (άρθ. 54 § 1 περ. δ')....	145
ε) Υποχρέωση επιβεβαίωσης της λήψης της γνωστοποίησης (άρθ. 54 § 1 περ. γ' εδ. 2)	146
3. Ο κίνδυνος της αποστολής του μέσου πληρωμών (άρθ. 54 § 2).....	147

Κεφάλαιο Έκτο

Η εκτέλεση της πράξης πληρωμής

I. Μεταφορά του πλήρους ποσού πληρωμής	
A. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	148
B. Απαγόρευση αφαίρεσης επιβαρύνσεων (άρθ. 64)	148
1. Ο κανόνας (άρθ. 64 § 1)	148
2. Συμβατική εξαίρεση (άρθ. 64 § 2).....	149
3. Έννομες συνέπειες (άρθ. 64 § 3).....	150
Γ. Επιμερισμός επιβαρύνσεων (ο κανόνας Share) (άρθ. 49 § 2)	151

II. Εκτέλεση πράξης πληρωμής με αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης (άρθ. 70)	153
Α. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	153
Β. Εκτέλεση σύμφωνα με αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης.....	155
1. Η έννοια του αποκλειστικού μέσου ταυτοποίησης (άρθ. 4 αριθ. 21)	155
2. Η δεσμευτικότητα του αποκλειστικού μέσου ταυτοποίησης (άρθ. 70 § 1)	157
Γ. Έννομες συνέπειες σε περίπτωση χρησιμοποίησης εσφαλμένου αποκλειστικού μέσου ταυτοποίησης	161
1. Αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού του πληρωτή κατά του λήπτη.....	161
2. Αξίωση του πληρωτή για παροχή πληροφοριών	162
3. Καταβολή προσπάθειας για ανάκτηση του ποσού πληρωμής (άρθ. 70 § 2 εδ. 2 και 3)	163
4. Αντιλογισμός της εσφαλμένης πίστωσης	165
5. Επιπτώσεις στη σχέση αξίας	167
III. Προθεσμίες εκτέλεσης της πράξης πληρωμής (άρθ. 66)	
Α. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	167
Β. Προθεσμίες εκτέλεσης της εντολής πληρωμής από τον πάροχο του πληρωτή (άρθ. 66 § 1).....	169
Γ. Προθεσμίες διαβίβασης της εντολής πληρωμής από τον πάροχο του δικαιούχου (άρθ. 66 § 3).....	172
IV. Ημερομηνία αξίας και διαθεσιμότητα χρηματικών ποσών (άρθ. 69)	
Α. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	173
Β. Θέση στη διάθεση του δικαιούχου του χρηματικού ποσού	174
1. Πράξη πληρωμής με λογιστικό χρήμα (άρθ. 67, 69 παρ. 1 εδ. 2).....	174
2. Τοποθέτηση μετρητών (άρθ. 68)	180
3. Δικαίωμα του δικαιούχου να αντιταχθεί στην πίστωση.....	180
Γ. Ημερομηνία αξίας	182
1. Πράξη πληρωμής με λογιστικό χρήμα (άρθ. 69 παρ. 1 εδ. 1)	182
2. Τοποθέτηση μετρητών (άρθ. 68)	183
3. Ημερομηνία αξίας εις βάρος του πληρωτή (άρθ. 69 § 2)	183

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΥΘΥΝΗΣ

Κεφάλαιο Έβδομο

Η ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή

I. Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών (άρθ. 57)	
A. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	187
B. Πραγματικό: έλλειψη συγκατάθεσης	189
Γ. Έννομες συνέπειες	191
1. Απώλεια αξίωσης του παρόχου για απόδοση της δαπάνης	191
2. Απαίτηση επιστροφής (άρθ. 57 § 1).....	192
Δ. Αποκλεισμός της απαίτησης επιστροφής (άρθ. 55)	194
E. Οι απαιτήσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό	194
II. Ευθύνη του πληρωτή σε περίπτωση καταχρηστικής χρήσης μέσου πληρωμών (άρθ. 58)	
A. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	203
B. Πεδίο εφαρμογής.....	205
1. Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής: Χρήση ενός μέσου πληρωμών	205
2. Χρονικό πεδίο εφαρμογής.....	207
Γ. Περιορισμένη ευθύνη του πληρωτή (άρθ. 58 § 1)	207
1. Αντικειμενική ευθύνη από διακινδύνευση	207
2. Μη ασφαλής τήρηση των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας.....	208
3. Όριο ευθύνης	211
Δ. Απεριόριστη ευθύνη του πληρωτή (άρθ. 58 § 2).....	211
1. Υποκειμενικές προϋποθέσεις	211
2. Αντικειμενικές προϋποθέσεις.....	212
3. Έκταση της ευθύνης	213
E. Αποκλεισμός της ευθύνης (άρθ. 58 §§ 3 και 4)	214
ΣΤ. Απόδειξη της γνησιότητας της πράξης πληρωμής (άρθ. 56)	215
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	215
2. Η απόδειξη της συγκατάθεσης στην εκτέλεση της πράξης πληρωμής	217
3. Η αποδεικτική αξία της εξακρίβωσης της γνησιότητας της πράξης πληρωμής	219

III. Ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για την πλημμελή εκτέλεση εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών (άρθ. 71)	
A. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	222
B. Μορφές ανώμαλης εξέλιξης - Πραγματικό ευθύνης	225
Γ. Απαιτήσεις του πληρωτή	229
1. Απαίτηση επιστροφής	229
α) Στις πράξεις πληρωμών που ενεργοποιούνται από τον πληρωτή (άρθ. 71 § 1 εδ. 2).....	229
β) Στις πράξεις πληρωμών που ενεργοποιούνται από το δικαιούχο ή μέσω αυτού (άρθ. 71 § 2 εδ. 3).....	233
2. Καταβολή επιβαρύνσεων που αφαιρέθηκαν από το ποσό πληρωμής (άρθ. 64 § 3 εδ. 1)	234
Δ. Απαιτήσεις του δικαιούχου	236
1. Διαβίβαση της εντολής πληρωμής (άρθ. 71 § 2 εδ. 1)	236
2. Καταβολή στο δικαιούχο χρεώσεων που αφαιρέθηκαν (άρθ. 64 § 3 εδ. 2)	237
E. Άλλες απαιτήσεις του χρήστη κατά του ευθυνόμενου παρόχου	238
1. Επιστροφή τόκων και εξόδων συναλλαγής (άρθ. 71 § 3).....	238
2. Απαίτηση για ανίχνευση της πράξης πληρωμής και παροχή πληροφοριών (άρθ. 71 § 1 εδ. 4 και άρθ. 71 § 2 εδ. 4).....	239
ΣΤ. Λόγοι αποκλεισμού της ευθύνης του παρόχου	240
Ζ. Απόδειξη της προσήκουσας εκτέλεσης της πράξης πληρωμής (άρθ. 56).....	241
1. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	241
2. Απόδειξη της προσήκουσας εκτέλεσης.....	242

Κεφάλαιο Όγδοο

Άλλες απαιτήσεις των συμμετεχόντων στην πράξη πληρωμής

I. Απαίτηση του πληρωτή για επιστροφή του ποσού πληρωμής στην πράξη πληρωμής που κινείται από το δικαιούχο ή μέσω του δικαιούχου (άρθ. 59, 60)	
A. Γενικά	244
B. Η νομική φύση της απαίτησης επιστροφής και ο δικαιολογητικός λόγος της θέσπισης αυτής	246
Γ. Η εκ του νόμου απαίτηση επιστροφής.....	250
1. Προϋποθέσεις (άρθ. 59 § 1 εδ. 1)	250
2. Η αιτιολόγηση της απαίτησης (άρθ. 59 § 1 εδ. 2)	252
3. Συμβατικός αποκλεισμός της απαίτησης (άρθ. 59 § 3).....	253
Δ. Η συμβατική απαίτηση επιστροφής (άρθ. 59 § 1 εδ. 4)	254

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ε. Οι λόγοι αποκλεισμού της απαίτησης του πληρωτή για επιστροφή (άρθ. 60 § 1)	257
ΣΤ. Οι έννομες συνέπειες της άσκησης της απαίτησης επιστροφής (άρθ. 60 § 2)	258
ΙΙ. Αναγωγική απαίτηση στη σχέση μεταξύ των παρόχων (άρθ. 73)	
Α. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης	262
Β. Απευθείας αναγωγή	267
1. Προϋποθέσεις	267
2. Νομική φύση.....	269
3. Πεδίο εφαρμογής του άρθ. 73 § 1	270
Γ. Αποκλεισμός της αναγωγικής ευθύνης.....	271

Κεφάλαιο Ένατο

Αποκλεισμός της ευθύνης

Ι. Παράλειψη γνωστοποίησης της μη εγκεκριμένης ή πλημμελώς εκτελεσθείσας πράξης πληρωμής (άρθ. 55)	
Α. Γενικά - Δικαιολογητικός λόγος της ρύθμισης.....	272
Β. Βάρος ειδοποίησης.....	272
Γ. Η αποσβεστική προθεσμία.....	275
ΙΙ. Άλλοι λόγοι αποκλεισμού της ευθύνης (άρθ. 74)	
Α. Γενικά	277
Β. Ασυνήθεις και απρόβλεπτες περιστάσεις	277
Γ. Εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσης.....	278

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	279
---------------------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ	285
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	292

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ	303
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟ.....	314

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ελληνόγλωσσες

αδημ.	αδημοσίευτη
ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρία
αιτ. σκ.	Αιτιολογική σκέψη
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
αρ., αριθ.	Αριθμός
άρθ.	άρθρο
Αρμ	Αρμενόπουλος (περιοδικό)
Βλ.	Βλέπε
Γνμδ.	Γνωμοδότηση
ΓΟΣ	Γενικός Όρος Συναλλαγής
Δ	Δίκη (περιοδικό)
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών (περιοδικό)
ΔικΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔιΜΕΕ	Δίκαιο Μέσων Ενημέρωσης και Επικοινωνίας (περιοδικό)
Δνη ή ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
εδ.	Εδάφιο
ΕΕ	Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕΝ	Εφημερίς Ελλήνων Νομικών (περιοδικό)
έκδ.	Έκδοση
επιμ.:	επιμέλεια
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΠολΔ	Επιθεώρηση Πολιτικής Δικονομίας (περιοδικό)
ΕΤρΑΞΧρΔ	Επιθεώρηση Τραπεζικού, Αξιογραφικού και Χρηματιστηριακού Δικαίου (περιοδικό)
Εφ	Εφετείο
ΕφΑΔ	Εφαρμογές Αστικού Δικαίου και Αστικού Δικονομικού Δικαίου
ΕΧΠΕ	Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε ευρώ
ιδ.δ.δ.	Ιδιωτικό διεθνές δίκαιο

Καν ή Κ.	Κανονισμός
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
ΜΠρωτ	Μονομελές Πρωτοδικείο
ΝοΒ	Νομικό Βήμα (περιοδικό)
Οδ.	Οδηγία
ό.π.	όπου παραπάνω
§	Παράγραφος
παρατ.	Παρατηρήσεις
περ.	Περίπτωση
πρβλ.	Παράβαλε
σελ., σ.	Σελίδα
σκ.	Σκέψη
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
στοιχ.	Στοιχείο
ΣυνΘΕΚ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Κοινότητας
ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ	Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Νόμος
Υποσημ.	υποσημείωση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΧρηΔικ	Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο (περιοδικό)
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)

Ξενόγλωσσες

AAV	Abbuchungsauftragsverfahren
Abs.	Absatz
AcP	Archiv für civilistische Praxis
AGB	Allgemeine Geschäftsbedingungen
AGBG	Gesetz zur Regelung des Rechts der Allgemeinen Geschäftsbedingungen (AGB – Gesetz)
AIS	Account information services
Anm.	Anmerkung
Art.	Artikel
ATM	Automate Teller Machines (Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές)

Aufl.	Auflage
BB	Betriebs-Berater (περιοδικό)
BBAN	Basic Bank Account Number, εθνικός βασικός αριθμός τραπεζικού λογαριασμού
Bd	Band (τόμος)
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
BGH	Bundesgerichtshof
BGHZ	Entscheidungen des BGH in Zivilsachen, herausgegeben von den Mitgliedern des BGH und der Bundesanwaltschaft
BIC	Bank Identifier Code, κωδικός αναγνώρισης επιχείρησης
BKR	Zeitschrift für Bank- und Kapitalmarktrecht (περιοδικό)
DB	Der Betrieb (περιοδικό)
DStR	Deutsches Steuerrecht (περιοδικό)
EBA	European Banking Authority
EEV	Einzugsermächtigungsverfahren
EGBGB	Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (περιοδικό)
EWiR	Entscheidungen zum Wirtschaftsrecht (περιοδικό)
FS	Festschrift
Hrsg.	Herausgeber
IBAN	International Bank Account Number, διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού
jM	juris - Die Monatszeitschrift (περιοδικό)
juris PR - BKR	Juris PraxisReport Bank- und Kapitalmarktrecht
JuS	Juristische Schulung
JZ	JuristenZeitung (περιοδικό)
Kap.	Kapitel
LG	Landesgericht
MMR	Multimedia und Recht. Zeitschrift für Informations-, Telekommunikations- und Medienrecht (περιοδικό)
MünchKommBGB	Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch
NJW	Neue Juristische Wochenschrift (περιοδικό)
NZG	Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (περιοδικό)
NZI	Neue Zeitschrift für Insolvenzrecht (περιοδικό)

OGH	Österreichischer Oberster Gerichtshof (Österreich)
OLG	Oberlandesgericht
Penn St Int' l L Rev	Penn State International Law Review
PIN	Personal Identification Number
PIS	Payment initiation services
POS	Point of Sale
PSD	Payment Services Directive
Rdnr, Rdn, Rn	Randnummer (περιθωριακός αριθμός)
RIW	Recht der Internationalen Wirtschaft/Außenwirtschaftsdienst des Betriebs-Beraters (περιοδικό)
SCA	Strong Customer Authentication
SEPA	Single Euro Payments Area
TAN	Transaktionsnummer
TPP	Third Party Payment Provider
Urt.	Urteil (απόφαση)
VuR	Verbraucher und Recht (περιοδικό)
WM	Wertpapier-Mitteilungen, Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht (περιοδικό)
ZBB	Zeitschrift für Bankrecht und Bankwirtschaft (περιοδικό)
ZEuP	Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (περιοδικό)
ZGR	Zeitschrift für Unternehmens- und Gesellschaftsrecht (περιο- δικό)
ZHR	Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht (περιοδικό)
ZInsO	Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht (περιοδικό)
ZIP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (περιοδικό)

Κεφάλαιο Δεύτερο

Υποχρεώσεις Ενημέρωσης

Ι. Γενικά

Ο ν. 3862/2010, εξειδικεύοντας τις (προσυμβατικές και συμβατικές) υποχρεώσεις διαφώτισης και ενημέρωσης, που υπέχουν εν γένει οι τράπεζες έναντι των πελατών τους¹⁷⁴, επιβάλλει στον πάροχο την υποχρέωση παροχής συγκεκριμένης ενημέρωσης στους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών. Οι υποχρεώσεις πληροφόρησης προβλέπονται στον Τίτλο ΙΙΙ (άρθ. 27 έως 47) του ν. 3862/2010. Επιδιώκουν να διευκολύνουν τη σύγκριση μεταξύ των συμβατικών όρων που προσφέρουν διαφορετικοί πάροχοι με την καθιέρωση διαφάνειας και, εντεύθεν, την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην αγορά της παροχής υπηρεσιών πληρωμών¹⁷⁵. Διατυπώνονται πάντως και επιφυλάξεις ως προς την επίτευξη των παραπάνω στόχων λόγω του λεπτομερούς καταλόγου των πληροφοριών¹⁷⁶. Αναγκαστικό δίκαιο αποτελούν οι διατάξεις του Τίτλου ΙΙΙ μόνο όταν ο χρήστης είναι καταναλωτής (άρθ. 27 § 1)¹⁷⁷.

Στις παραπάνω διατάξεις προβλέπεται όχι μόνο ποιες συγκεκριμένες πληροφορίες πρέπει να χορηγηθούν αλλά και ο τρόπος και η μορφή παροχής των πληροφοριών αυτών. Όλες οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται στην επίσημη γλώσσα του κράτους - μέλους στο οποίο παρέχεται η υπηρεσία πληρωμών ή σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα συμφωνήσουν τα μέρη. Η διατύπωση των πληροφοριών και όρων πρέπει να γίνεται σε σαφή και εύληπτη μορφή (άρθ. 33 § 1, άρθ. 38 § 1).

Γίνεται διάκριση μεταξύ προσυμβατικής και συμβατικής ενημέρωσης, καθώς και μεταξύ της πληροφόρησης που παρέχεται όταν καταρτίζεται αφενός μεν σύμβαση για

174. Πρβλ. *Ψυχομάνη*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων Τεύχος ΙΙΙ, 2015, αριθ. 416. Για τις συναλλακτικές υποχρεώσεις εκτίμησης των συμφερόντων του πελάτη, διαφωτίσεως, παροχής συμβουλευτικής καθοδήγησης και προειδοποίησης αυτού, οι οποίες θεμελιώνονται στις ΑΚ 281, 288, βλ. *Ψυχομάνη*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, Τεύχος Ι, Γενικό Μέρος, Στ' έκδ., 2008, αριθ. 162 επ., *Γ. Γεωργιάδη*, Οι υποχρεώσεις της τράπεζας για ενημέρωση, διαφώτιση και παροχή συμβουλών στον πελάτη, ΧρΙΔ 2008, 865 επ. και από τη νομολογία ΑΠ 2212/2014 ΧρΙΔ 2015, 412 ΑΠ 1727/2008 ΕΕμπΔ 2009, 620, ΕφΑθ 4617/2012 ΔΕΕ 2012, 1165, ΕφΘεσ 1083/2010 Αρμ 2011, 1132, ΠΠρΘεσ 19932/2009 ΕΕμπΔ 2009, 632, ΠΠΑθ 2087/2004 ΕΕμπΔ 2005, 777.

175. Προοίμιο Οδηγίας 2007/64/ΕΚ αιτ. σκ. αριθ. 18 και 21.

176. Βλ. κριτικά *Ψυχομάνη*, Δνθ 2015, 1281 (1285), *Burgard* WM 2006, 2065 (2067), *Lohmann/Koch* WM 2008, 57 (62), *Casper* in MÜKo-BGB § 675d αριθ. 1. Αντίθετοι *Frank/Massari* WM 2009, 1117 (1119).

177. Πρβλ. και *Ψυχομάνη*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων Τεύχος ΙΙΙ, 2015, αριθ. 419, ο οποίος προκρίνει τη συσταλτική ερμηνεία της διάταξης και το επιτρεπτό συμβατικής απόκλισης μόνο όταν ο πελάτης δεν έχει πράγματι ανάγκη από την πληροφόρηση.

την εκτέλεση επιμέρους πράξης πληρωμής (άρθ. 32-36) και αφετέρου σύμβαση πλαίσιο (άρθ. 37-45). Και στις δύο συμβατικές σχέσεις επιβάλλεται η παροχή πληροφοριών αναφορικά με το ποσό πληρωμής, τις επιβαρύνσεις και τις προθεσμίες εκτέλεσης. Στην περίπτωση της σύμβασης πλαισίου ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται, ακόμη, σε ενημέρωση αναφορικά με τη διάρκεια, τη διαδικασία τροποποίησης και τους τρόπους λύσης της σύμβασης. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούνται να παρέχουν τις προβλεπόμενες στο νόμο πληροφορίες χωρίς χρέωση με την επιφύλαξη του άρθ. 29 § 2.

Ο Έλληνας νομοθέτης έκανε χρήση της διακριτικής ευχέρειας του άρθ. 33 της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ και επέρριψε το βάρος της απόδειξης της συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις πληροφόρησης στον φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών (άρθ. 30)¹⁷⁸. Θα ήταν, κατά κανόνα, αδύνατο στο χρήστη να αποδείξει την παράλειψη συμμόρφωσης του παρόχου προς τις υποχρεώσεις πληροφόρησης. Μολονότι σύμφωνα με το γράμμα της διάταξης του άρθ. 30 δεν καταλαμβάνονται από αυτή υποχρεώσεις ενημέρωσης που παρέχονται από τρίτους, μη παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, λ.χ. κατά το άρθ. 47 § 2, υποστηρίζεται πειστικά ότι, ενόψει της έλλειψης λόγου διαφοροποίησης, η διάταξη του άρθ. 30 πρέπει να τύχει αναλογικής εφαρμογής σε όλους τους υπόχρεους σε ενημέρωση¹⁷⁹.

Η πληροφόρηση στη σύμβαση για την εκτέλεση επιμέρους πράξη πληρωμής και στη σύμβαση πλαίσιο παρέχεται σε τρία στάδια: προηγούμενη γενική ενημέρωση του κινούντος την πράξη πληρωμής (πληρωτή) [άρθ. 33, 34 (επιμέρους πράξη πληρωμής), άρθ. 38, 39 (σύμβαση πλαίσιο)], πληροφόρηση που παρέχεται στον πληρωτή μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής [(άρθ. 35 (επιμέρους πράξη πληρωμής) και 43 (σύμβαση πλαίσιο)] και πληροφόρηση του δικαιούχου μετά την εκτέλεση της εντολής πληρωμής [(άρθ. 36 (επιμέρους πράξη πληρωμής) και άρθ. 45 (σύμβαση πλαίσιο)].

Το περιεχόμενο της πληροφόρησης στα παραπάνω στάδια (πριν τη δέσμευση του χρήστη της υπηρεσίας πληρωμών, μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής και μετά την εκτέλεση της εντολής πληρωμής) δεν διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ της σύμβασης για την εκτέλεση επιμέρους πράξης πληρωμής και της σύμβασης πλαισίου. Η διαφορά εντοπίζεται στον τρόπο παροχής των πληροφοριών. Διακρίνονται δύο τρόποι πληροφόρησης¹⁸⁰: «Ανακοίνωση/Διαβίβαση» και «θέση στη διάθεση του

178. Για τη χρήση της διακριτικής ευχέρειας σε άλλα κράτη μέλη βλ. PSD Guidance for the Implementation of the Payment Services Directive, Addendum, June 2010, σελ. 11.

179. Staudinger/Omlor § 675d αριθ. 7.

180. Για τη διαφοροποίηση βλ. Franck/Massari WM 2009, 1117 (1122), Schürmann σε Habersack/Mülbert/Nobbe/Wittig, Die Umsetzung der Zahlungsdiensterichtlinie Finanzmarktkrise und Verbraucherkreditrichtlinie. Bankrechtstag 2009, 2010, 11 (29), Pfeifer σε Ellenberger/Findeisen/Nobbe § 675d αριθ. 10/11, Schwintowski, Bankrecht, 4. Aufl. 2014, § 8 αριθ. 27, Herresthal in Langenbucher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 7.

χρήστη». Η «πληροφόρηση» συνιστά υπερκείμενη έννοια στην οποία εμπίπτουν η «ανακοίνωση - διαβίβαση» και η «θέση στη διάθεση του χρήστη»¹⁸¹.

Με την «ανακοίνωση» υποδηλώνεται ότι οι απαιτούμενες πληροφορίες πρέπει να παρέχονται έγκαιρα από τον πάροχο χωρίς να αξιώνεται η υποβολή αιτήματος από τον χρήστη. Αρκεί για την ανακοίνωση η θέση των πληροφοριών στη διάθεση του χρήστη ακόμη και σε ηλεκτρονική μορφή χωρίς την υποβολή αιτήματος εκ μέρους του χρήστη¹⁸². Η ανακοίνωση ή η διαβίβαση αξιώνει δραστηριοποίηση του ίδιου του υπόχρεου φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών και προσιδιάζει σε χρέος κομίσιμο¹⁸³. Εφαρμόζεται στη σύμβαση πλαίσιο, στην οποία ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών πρέπει να παράσχει τις πληροφορίες «σε έντυπο ή σε άλλο ανθεκτικό στο χρόνο μέσο» (άρθ. 38 § 1)¹⁸⁴. Ως «μέσο ανθεκτικό στο χρόνο» ορίζεται «κάθε μέσο που επιτρέπει στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών να αποθηκεύει τις πληροφορίες που του απευθύνονται προσωπικά ώστε μελλοντικά να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές για το χρονικό διάστημα που απαιτείται, καθώς και την ακριβή αναπαραγωγή τους» (άρθ. 4 σημ. 25). Ενόψει της ανάγκης παροχής των πληροφοριών σε κείμενο υποστηρίζεται, με τελεολογική συστολή της διάταξης, ότι αποκλείεται η παροχή των πληροφοριών με άλλα μέσα καταγραφής ήχου ή εικόνας¹⁸⁵. Οι πληροφορίες για τις επιμέρους πράξεις πληρωμών πρέπει να παρέχονται χωρίς καθυστέρηση μετά την χρέωση του λογαριασμού. Με σκοπό τον περιορισμό του κόστους προβλέπεται ότι η σύμβαση πλαίσιο μπορεί να περιλαμβάνει όρο ότι οι πληροφορίες παρέχονται ή καθίστανται διαθέσιμες περιοδικά, τουλάχιστον μια φορά το μήνα, με τρόπο που έχει συμφωνηθεί και που επιτρέπει στον πληρωτή ή το δικαιούχο να αποθηκεύει και να αναπαράγει τις πληροφορίες (άρθ. 44 § 2, άρθ. 45 § 2). Ο κανόνας είναι η ενημέρωση με απόσπασμα του λογαριασμού, το οποίο, είτε αποστέλλεται, είτε ανακαλείται ηλεκτρονικά¹⁸⁶.

Αντίθετα, «η θέση στη διάθεση του χρήστη» απαιτεί ενεργητική συμμετοχή του χρήστη. Ο πάροχος υποχρεούται μόνο να θέτει στη διάθεση του χρήστη τις πληροφορίες και να τις διαβιβάσει μετά από αίτηση του χρήστη. Ο χρήστης είναι εκείνος που πρέπει να ζητήσει τις πληροφορίες από τον πάροχο. Ο χρήστης «θα πρέπει να αναλαμβάνει

181. Schwintowski, Bankrecht, 4. Aufl. 2014, § 8 αριθ. 29, Soergel/Werner § 675d αριθ. 2, Schmalenbach in BeckOK-BGB § 675d αριθ. 5.

182. Herresthal in Langenbuecher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 7.

183. Mayen in Schimansky/Bunte/Lwowski § 49 αριθ. 99, Pfeiffer in Ellenberger/Findeisen/Nobbe § 675d αριθ. 10, Sprau in Palandt § 675d αριθ. 2, Werner in Langenbuecher/Bliesener/Spindler Kap.4 § 675d αριθ. 2, Soergel/Werner § 675d αριθ. 2.

184. Στο άρθ. 38 § 1 παραπέμπουν και τα άρθ. 44 (πληροφόρηση του πληρωτή για τις επιμέρους πράξεις πληρωμών) και 45 (πληροφόρηση του δικαιούχου για τις επιμέρους πράξεις πληρωμών).

185. Gebauer/Wiedemann/Schinkels Zivilrecht unter europäischem Einfluss, 2. Aufl. 2010, Kapitel 16 αριθ. 14.

186. Mayen in Schimansky/Bunte/Lwowski § 49 αριθ. 99.

κάποια συγκεκριμένη πρωτοβουλία για πρόσβαση στις πληροφορίες π.χ. υποβάλλοντας ρητό αίτημα στον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, συνδεδεμένος με θυρίδα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τραπεζικού λογαριασμού ή εισάγοντας μία τραπεζική κάρτα στον εκτυπωτή αντιγράφων κίνησης λογαριασμού»¹⁸⁷. Γίνεται λόγος για άρσιμο χρέος¹⁸⁸. Εφαρμόζεται στη σύμβαση για την εκτέλεση επιμέρους πράξης πληρωμής διότι ο νομοθέτης εκλαμβάνει ως δεδομένο ότι ο πληρωτής είναι παρών όταν δίδει την εντολή πληρωμής και, επομένως, δεν απαιτείται η παροχή των πληροφοριών σε έντυπο ή άλλο ανθεκτικό στο χρόνο μέσο. Αρκεί ότι ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών θέτει στη διάθεση του χρήστη τις πληροφορίες σε ευπρόσιτη μορφή (άρθ. 33 § 1)¹⁸⁹.

Δεδομένου ότι η σύμβαση πλαίσιο είναι η κύρια συμβατική μορφή, η «ανακοίνωση» αποτελεί τη βασική μορφή ενημέρωσης.

II. Ενημέρωση στη σύμβαση πλαίσιο

A. Γενικές προσυμβατικές πληροφορίες (άρθ. 39)

Στη σύμβαση πλαίσιο ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να παρέχει στον χρήστη «σε εύθετο χρόνο πριν αυτός δεσμευθεί από σύμβαση πλαίσιο ή προσφορά» τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθ. 39. Αξίωση για την παροχή των πληροφοριών αυτών έχει κάθε χρήστης, χωρίς να είναι αναγκαίο να συνδέεται συμβατικά με τον πάροχο, αφού πρόκειται για προσυμβατικές υποχρεώσεις¹⁹⁰. Στις πληροφορίες αυτές περιλαμβάνονται οι εξής:

Πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών (άρθ. 39 αριθ. 1): Πρέπει να παρέχονται όλες οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την επικοινωνία με τον πάροχο, καθώς και τα στοιχεία της αρμόδιας εποπτικής αρχής.

Πληροφορίες σχετικά με την χρήση της υπηρεσίας πληρωμών (άρθ. 39 αριθ. 2): Πρόκειται για στοιχεία σχετικά με την περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών της υπηρεσίας πληρωμών. Περιλαμβάνονται στην περίπτωση της μεταφοράς πίστωσης ιδίως

187. Βλ. Προοίμιο Οδηγίας 2007/64/EK αιτ. σκ. αριθ. 27.

188. Schürmann σε Habersack/Mülbert/Nobbe/Wittig, Die Umsetzung der Zahlungsdienstrichtlinie Finanzmarktkrise und Verbraucherkreditrichtlinie. Bankrechtstag 2009, 2010, 11 (29), Mayen in Schimansky/Bunte/Lwowski § 49 αριθ. 100, Grundmann in Ebenroth/Boujong/Joost/Strohn HGB BankR I αριθ. II 52, Werner in Langenbacher/Bliesener/Spindler Kap.4 § 675d αριθ. 2, Pfeifer in Ellenberger/Findeisen/Nobbe § 675d αριθ. 11, Soergel/Werner § 675d αριθ. 2.

189. Στο άρθ. 33 § 1 παραπέμπουν και τα άρθ. 35 (πληροφορίες που παρέχονται στον πληρωτή μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής) και 36 (πληροφορίες που παρέχονται στο δικαιούχο μετά την εκτέλεση).

190. Werner in Langenbacher/Bliesener/Spindler Kap.4 § 675d αριθ. 1, Sprau in Palandt § 675d αριθ. 1.

η ανακοίνωση του αποκλειστικού μέσου ταυτοποίησης, του χρόνου λήψης της εντολής πληρωμής, του τύπου και της διαδικασίας με την οποία αυτή ανακαλείται και οι μέγιστες προθεσμίες εκτέλεσης. Σε αυτές ανήκουν, επίσης, πληροφορίες για την αφετηρία της προθεσμίας εκτέλεσης.

Πληροφορίες σχετικά με τις χρεώσεις, τα επιτόκια και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες (άρθ. 39 αριθ. 3): Πρόκειται για όλες τις επιβαρύνσεις που πρέπει να καταβάλει ο χρήστης για την εκτέλεση της πράξης πίστωσης. Περιλαμβάνονται αφενός η αμοιβή που ο χρήστης πρέπει να καταβάλει στον πάροχο του για τη μεταφορά του ποσού πληρωμής και την πίστωση του ποσού πληρωμής στο λογαριασμό του παρόχου του δικαιούχου και αφετέρου η αμοιβή, την οποία απαιτεί ενδεχομένως υπό την ιδιότητα του παρόχου του δικαιούχου από τον τελευταίο για την αποδοχή και την πίστωση του ποσού πληρωμής. Σε περίπτωση εφαρμογής επιτοκίου και συναλλαγματικής ισοτιμίας αναφοράς, πρέπει, επίσης, να αναφέρεται η μέθοδος υπολογισμού του πραγματικού επιτοκίου και η σχετική ημερομηνία και ο δείκτης ή η βάση καθορισμού αυτού του επιτοκίου ή της συναλλαγματικής ισοτιμίας αναφοράς. Επίσης, πρέπει να υποδεικνύεται ρητώς η άμεση ενέργεια των αλλαγών του επιτοκίου ή της συναλλαγματικής ισοτιμίας στην περίπτωση που έχει συμφωνηθεί στη σύμβαση πλαίσιο ότι τέτοιες αλλαγές εφαρμόζονται αμέσως και χωρίς προειδοποίηση του χρήστη (άρθ. 41 § 2).

Πληροφορίες σχετικά με την επικοινωνία (άρθ. 39 αριθ. 4): Περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τα μέσα επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών απαιτήσεων ως προς τον εξοπλισμό του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, λ.χ. στην περίπτωση των συναλλαγών διαμέσου διαδικτύου ("*Online-Banking*"). Επιπλέον, περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο παρέχονται οι πληροφορίες, τη σχετική συχνότητα και τη γλώσσα σύναψης της σύμβασης πλαισίου και επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της συμβατικής σχέσης. Επειδή ο χρήστης έχει κατά το άρθ. 40 αξίωση ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της συμβατικής σχέσης να λαμβάνει, κατόπιν αιτήματός του, τους όρους της σύμβασης πλαισίου καθώς και τις πληροφορίες του άρθ. 39 σε έντυπη μορφή ή άλλο ανθεκτικό στο χρόνο μέσο, πρέπει, επίσης, να ενημερώνεται για το δικαίωμα αυτό.

Πληροφορίες για τις προφυλάξεις και τα διορθωτικά μέτρα (άρθ. 39 αριθ. 5): Οι πληροφορίες αναφέρονται καταρχήν σε υπηρεσίες που παρέχονται με την χρήση μέσων πληρωμών. Περιλαμβάνονται και πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο και την προθεσμία μέσα στην οποία ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών οφείλει να ειδοποιεί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για τυχόν μη εγκεκριμένες ή λανθασμένα εκτελεσθείσες πράξεις πληρωμών αλλά και την ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όταν εκτελεί μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμής ή εκτελεί πλημμελώς την πράξη πληρωμής.

Πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές και τη λήξη της σύμβασης πλαισίου (άρθ. 39 αριθ. 6): Ο νόμος αναφέρεται στις δυνατότητες τροποποίησης της σύμβασης πλαισίου (άρθ. 41) κατά τη σύναψη της οποίας μπορεί να συμφωνηθεί ότι η σιωπή του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών θεωρείται ως αποδοχή (άρθ. 41 § 1 εδ. 2). Για το αποτέλεσμα

αυτής της σιωπής πρέπει ο χρήστης - όταν αυτό έχει συμφωνηθεί - να ενημερώνεται ρητά. Επίσης, πρέπει να ενημερώνεται ότι σε μια τέτοια περίπτωση έχει το δικαίωμα απρόθεσμης καταγγελίας πριν την ημερομηνία της προτεινόμενης εφαρμογής των αλλαγών (άρθ. 41 § 1 εδ. 3)¹⁹¹. Τέλος, πρέπει να ενημερώνεται για το δικαίωμά του προς τακτική καταγγελία (άρθ. 42 § 1)¹⁹² και για τη διάρκεια της σύμβασης.

Πληροφορίες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο, τα αρμόδια δικαστήρια και τις δυνατότητες υποβολής καταγγελίας ή κίνησης διαδικασίας εξωδικαστικής επίλυσης των διαφορών (άρθ. 39 αριθ. 7): Τέλος ο χρήστης πρέπει πριν από τη σύναψη της σύμβασης πλαισίου να ενημερώνεται για τις ρήτρες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη δωσιδικία των δικαστηρίων, καθώς και για τη δυνατότητα υποβολής καταγγελίας στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (άρθ. 76, 77, 78) και τη διαδικασία εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς από τους φορείς που αναφέρονται στην § 1 του άρθ. 79.

B. Συγκεκριμένες πληροφορίες σε σχέση με επιμέρους πράξεις πληρωμών

Εκτός από τις παραπάνω υποχρεώσεις προς γενική πληροφόρηση, ο νόμος επιβάλλει και υποχρεώσεις προς συγκεκριμένη πληροφόρηση με αφορμή επιμέρους πράξεις πληρωμών. Γίνεται διάκριση μεταξύ πληροφοριών που πρέπει να παρασχεθούν πριν από την εκτέλεση επιμέρους πράξης πληρωμής (άρθ. 43) και μετά την εκτέλεση επιμέρους πράξεων πληρωμής τόσο από τον πάροχο του πληρωτή προς τον πληρωτή (άρθ. 44) όσο και προς το δικαιούχο από το δικό του πάροχο (άρθ. 45).

1. Πληροφορίες πριν από την εκτέλεση της πράξης πληρωμής (άρθ. 43)

Όταν εκτελείται επιμέρους πράξη πληρωμής στο πλαίσιο υφιστάμενης σύμβασης πλαισίου, ο χρήστης κατά κανόνα δεν λαμβάνει πριν από την εκτέλεση ειδικές πληροφορίες. Το άρθ. 43 προβλέπει ότι ο πληρωτής, ο οποίος επιθυμεί τις πληροφορίες και υποβάλλει αίτημα, ενημερώνεται σχετικά με τη μέγιστη προθεσμία εκτέλεσης και τις επιβαρύνσεις που πρέπει να καταβληθούν από τον πληρωτή για τη συγκεκριμένη πράξη πληρωμής.

2. Πληροφορίες μετά την εκτέλεση της πράξης πληρωμής

Οι πληροφορίες που απαριθμούνται στα άρθ. 44 και 45, κατά κανόνα, παρέχονται αμελλητί μετά την χρέωση του λογαριασμού ή μετά την εκτέλεση της πράξης πληρωμής. Με σκοπό την περιστολή του κόστους, ο νόμος επιτρέπει αποκλίνουσες συμφωνίες στο μέτρο που αυτές προβλέπουν τουλάχιστον μηνιαία ενημέρωση (άρθ. 44 § 2, άρθ. 45 § 2). Ο κανόνας είναι η ενημέρωση με απόσπασμα του λογαριασμού, το

191. Βλ. παρακάτω Μέρος Πρώτο, Κεφάλαιο Τρίτο, ΙΙ, Β.

192. Βλ. παρακάτω Μέρος Πρώτο, Κεφάλαιο Τρίτο, ΙΙ, Γ, 2.

οποίο, είτε αποστέλλεται, είτε λαμβάνεται με μέριμνα του χρήστη διαδικτυακά ή στο ταμείο¹⁹³.

Στις πληροφορίες που υποχρεωτικά παρέχονται με τη σύμβαση πλαίσιο περιλαμβάνονται οι πληροφορίες για τις επιμέρους πράξεις πληρωμών και, συγκεκριμένα, το ποσό της πράξης πληρωμής με το οποίο χρεώνεται ο λογαριασμός πληρωμών του πληρωτή, το ποσό των τυχόν επιβαρύνσεων, την ημερομηνία αξίας (άρθ. 44 § 1). Σύμφωνα με την ίδια διάταξη ο φορέας παροχής υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να παρέχει τις πληροφορίες στον πληρωτή «αμελλητί» μετά τη χρέωση του λογαριασμού του με το ποσό της επιμέρους πράξης πληρωμής. Με σκοπό τον περιορισμό του κόστους που προκαλείται από τη χορήγηση πληροφοριών μετά την εκτέλεση κάθε εντολής πληρωμής, το άρθ. 44 § 2 παρέχει τη δυνατότητα να συμφωνηθεί στη σύμβαση πλαίσιο διαφορετική συχνότητα, τουλάχιστον όμως μια φορά το μήνα, καθώς και διαφορετική μορφή ή διαδικασία παροχής των πληροφοριών. Ο έλληνας νομοθέτης, κάνοντας χρήση της διακριτικής ευχέρειας του άρθ. 47 § 3 της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ για την πληροφόρηση του πληρωτή και του άρθ. 48 § 3 για την πληροφόρηση του δικαιούχου, επέβαλε στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών υποχρέωση να παρέχουν εγγράφως και δωρεάν τις πληροφορίες στον πληρωτή και το δικαιούχο «άπαξ κάθε τρεις μήνες» (άρθ. 44 § 3 και άρθ. 45 § 3)¹⁹⁴.

α) Πληροφορίες προς τον πληρωτή (άρθ. 44)

Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον πληρωτή - στο μέτρο που διατηρεί λογαριασμό γύρου ή άλλο λογαριασμό πληρωμών στον πάροχό του - πρέπει (με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας κατά το άρθ. 44 § 2) να παρέχονται μετά την χρέωση του λογαριασμού, ειδάλλως μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής από τον πάροχο (άρθ. 44). Πρόκειται για τα εξής στοιχεία:

Ταυτοποίηση της πράξης πληρωμής και του δικαιούχου (άρθ. 44 § 1 περ. α'): Στον πληρωτή πρέπει να παρέχονται στοιχεία αναφοράς που του επιτρέπουν να ταυτοποιήσει κάθε πράξη πληρωμής και, κατά περίπτωση, πληροφορίες που αφορούν το δικαιούχο.

193. *Mayen* in Schimansky/Bunte/Lwowski § 49 αριθ. 112, *Sprau* in Palandt EGBGB 248 § 7 αριθ. 1 και § 8 αριθ. 1.

194. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι η σχετική διακριτική ευχέρεια στα άρθ. 47 § 3 και 48 § 3 της PSD προβλέπει επιβολή υποχρέωσης για έγγραφη χορήγηση των πληροφοριών «άπαξ του μηνός». Ο ελληνικός νόμος επιβάλλει υποχρέωση παροχής των πληροφοριών «άπαξ κάθε τρεις μήνες» και, ως εκ τούτου, είναι ευνοϊκότερος για τους φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών. Όμως έρχεται σε σύγκρουση με τα άρθ. 44 § 2 και 45 § 2, στα οποία προβλέπεται συμφωνία για έγγραφη παροχή των πληροφοριών «τουλάχιστον μία φορά το μήνα». Για τη χρήση της διακριτικής ευχέρειας σε άλλα κράτη μέλη βλ. PSD Guidance for the Implementation of the Payment Services Directive, Addendum, June 2010, σελ. 14.

Το ποσό της πράξης πληρωμής (άρθ. 44 § 1 περ. β): Το ποσό της πράξης πληρωμής γνωστοποιείται στο νόμισμα στο οποίο χρεώνεται ο λογαριασμός πληρωμών του πληρωτή ή στο νόμισμα που χρησιμοποιείται για την εντολή πληρωμής.

Το ποσό των τυχόν επιβαρύνσεων για την πράξη πληρωμής και των τόκων (άρθ. 44 § 1 περ. γ): Η διάταξη αναφέρεται μόνο στις επιβαλλόμενες επιβαρύνσεις και τους τόκους. Αμφισβητείται αν καταλαμβάνει και ξένες δαπάνες. Η αμφισβήτηση εντάσσεται στη γενικότερη προβληματική αν το νέο δίκαιο επιτρέπει την αξίωση του παρόχου για απόδοση της δαπάνης ή αν, κατά παρέκκλιση από την ΑΚ 722, επιβάλλεται τα έξοδα υπέρ τρίτων να περιληφθούν στην αμοιβή για την παροχή της υπηρεσίας πληρωμών ή για την εκπλήρωση μιας ειδικής παρεπόμενης υποχρέωσης¹⁹⁵.

Συναλλαγματική ισοτιμία (άρθ. 44 § 1 περ. δ): «Ανάλογα με την περίπτωση» πρέπει να παρέχονται στοιχεία για τη συναλλαγματική ισοτιμία. Υποχρεωτική είναι η παροχή της συγκεκριμένης πληροφορίας όταν η πράξη πληρωμής απαιτεί τη μετατροπή σε ένα άλλο νόμισμα.

Ημερομηνία αξίας (άρθ. 44 § 1 περ. ε): Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή πρέπει να τον ενημερώνει - στο μέτρο που αυτός τηρεί λογαριασμό γύρου ή άλλο λογαριασμό πληρωμών στον πάροχό του - για την ημερομηνία αξίας για τη χρέωση, διαφορετικά για την ημερομηνία παραλαβής της εντολής πληρωμής.

β) Πληροφορίες προς το δικαιούχο (άρθ. 45)

Ανάλογες υποχρεώσεις πληροφόρησης βαρύνουν τον πάροχο του δικαιούχου (άρθ. 45). Αυτός οφείλει να παρέχει πληροφορίες για την ταυτοποίηση της πράξης πληρωμής και τον πληρωτή και να ανακοινώνει το ποσό της πράξης πληρωμής. Το τελευταίο έχει σημασία ώστε ο εντολέας να μπορεί να επαληθεύσει ότι το μεταφερθέν από τον πληρωτή ποσό πιστώθηκε ολόκληρο. Ακόμη πρέπει να ανακοινώνεται το ποσό των τυχόν επιβαρύνσεων για την πράξη πληρωμής και ο τόκος που πρέπει να καταβάλει ο δικαιούχος. Ο πάροχος του δικαιούχου οφείλει να ανακοινώνει στο δικαιούχο την ισοτιμία, όταν μετατρέπει ένα εισερχόμενο σε ξένο νόμισμα ποσό στο νόμισμα του λογαριασμού του παρόχου. Τέλος, πρέπει να ανακοινώνεται η ημερομηνία αξίας της πίστωσης.

Το χρονικό σημείο, στο οποίο πρέπει να παρέχονται οι πληροφορίες, στο δικαιούχο συνδέεται, σύμφωνα με τη νομοθετική ρύθμιση, με την εκτέλεση της πράξης πληρωμής. Οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται με την πίστωση στο λογαριασμό του δι-

195. Έτσι BT-Drucks 16/11643 σελ. 103 όπου αναφέρεται ότι η αμοιβή κατά το νέο δίκαιο πρέπει να είναι κοστοστρεφής και, επομένως, η αποκατάσταση ξένων δαπανών πρέπει να περιληφθεί στον υπολογισμό του ανταλλάγματος και να μην αξιώνεται αυτοτελώς. Κριτικά επί αυτού βλ. *Sprau* in Palandt § 675f αριθ. 19 και *Schürmann* σε *Habersack/Mülbert/Nobbe/Wittig*, Die Umsetzung der Zahlungsdiensterichtlinie Finanzmarktkrise und Verbraucher-kreditrichtlinie. Bankrechtstag 2009, 2010, 11 (31). Πρβλ. και *Mayen* in *Schimansky/Bunte/Lwowski* § 49 αριθ. 116.

καιούχου αμελλητί μετά την εγγραφή, αφού αυτή ανήκει στην εκτέλεση της πράξης πληρωμής¹⁹⁶. Και εδώ όμως επιτρέπονται αποκλίνουσες συμφωνίες αρκεί να παρέχεται η πληροφόρηση τουλάχιστον μια φορά το μήνα (άρθ. 45 § 2).

III. Ενημέρωση στην επιμέρους πράξη πληρωμής

Παρεμφερείς υποχρεώσεις πληροφόρησης υπέχει ο πάροχος όταν εκτελεί επιμέρους πράξη πληρωμής. Και εδώ διακρίνει ο νομοθέτης μεταξύ γενικής προσυμβατικής πληροφόρησης (άρθ. 33, 34) και πληροφοριών σε σχέση με την εκάστοτε εντολή πληρωμής οι οποίες διακρίνονται σε εκείνες που πρέπει να παρέχει ο πάροχος του πληρωτή στον πληρωτή μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής (άρθ. 35) και εκείνες τις οποίες πρέπει να παρέχει ο πάροχος του δικαιούχου στον πελάτη του μετά την εκτέλεση (άρθ. 36).

IV. Έννομες συνέπειες

Το άρθ. 81 § 1 της Οδηγίας 2007/64/EK καταλείπει στις εθνικές νομοθεσίες την πρόβλεψη και εξειδίκευση των μέτρων εφαρμογής και κυρώσεων που επισύρει η παράβαση των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται για τη μεταφορά των διατάξεων της οδηγίας. Για την παραβίαση των υποχρεώσεων ενημέρωσης δεν προβλέπονται στο ν. 3862/2010 συγκεκριμένες έννομες συνέπειες.

Η αθέτηση της υποχρέωσης πληροφόρησης μπορεί να γεννήσει αξίωση αποζημίωσης του χρήστη κατά τις ΑΚ 197 και 198 (προσυμβατική υποχρέωση ενημέρωσης)¹⁹⁷ ή λόγω ενδοσυμβατικής ευθύνης (ΑΚ 335 επ.) ή λόγω αδικοπραξίας (ΑΚ 914 σε συνδ. με άρθ. 27 επ. ν. 3862/2010)¹⁹⁸. Το αν η παράλειψη ή η ελλιπής ενημέρωση προκάλεσε ζημία, κρίνεται κατά περίπτωση. Ζημία μπορεί να προκληθεί στον χρήστη, λ.χ. όταν αυτός δεν ενημερώθηκε προσυμβατικά σχετικά με τον απώτατο χρόνο λήψης της εντολής πληρωμής ("cut-off time") (άρθ. 39 αριθ. 2 περ. δ', άρθ. 61 § 1). Το άρθ. 71 δεν αποκλείει την αποκατάσταση περαιτέρω ζημιών που οφείλονται στην καθυστερημένη εκτέλεση της εντολής πληρωμής¹⁹⁹.

196. *Mayen* in Schimansky/Bunte/Lwowski § 49 αριθ. 119, *Sprau* in Palandt EGBGB 248 § 8 αριθ. 1.

197. *Ψυχομάνης*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, Τεύχος III, 2015, αριθ. 431, Gebauer/Wiedemann/Schinkels Zivilrecht unter europäischem Einfluss, 2. Aufl. 2010, Kapitel 16 αριθ. 17, *Herresthal* in Langenbucher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 15.

198. *Ψυχομάνης*, Τραπεζικό Δίκαιο, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, Τεύχος III, 2015, αριθ. 431, *Casper* in MüKo-BGB § 675d αριθ. 11, *Herresthal* in Langenbucher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 15.

199. Βλ. παρακάτω Μέρος Τρίτο, Κεφάλαιο Έβδομο, III, Β.

Περαιτέρω, γίνεται διάκριση μεταξύ πλημμελούς ανακοίνωσης και παράλειψης ανακοίνωσης των συμβατικών όρων²⁰⁰. Σε περίπτωση πλημμελούς ανακοίνωσης συζητείται η απαγγελία ακυρότητας. Ακυρότητα συνεπάγεται η μη τήρηση του έγγραφου τύπου (ΑΚ 159 § 1 και άρθ. 38 § 1 ν. 3862/2010). Αμφίβολο όμως είναι αν η έννομη συνέπεια της ακυρότητας της σύμβασης εξυπηρετεί το σκοπό της προστασίας του χρήστη καταναλωτή. Η επιβολή της ίδιας έννομης συνέπειας συζητείται και για την περίπτωση εισαγωγής όρων αδιαφανών ή διατυπωμένων σε εσφαλμένη γλώσσα κατά παράβαση του άρθ. 38 § 1 εδ. 2. Όμως η διαφάνεια δεν ανάγεται στον τύπο κατά την ΑΚ 159 § 1. Μόνο μέσω εφαρμογής των ΑΚ 288, 174 ή με αναλογική εφαρμογή του άρθ. 2 § 6 ν. 2251/1994, όταν δεν πρόκειται για ΓΟΣ, θα μπορούσε να γίνει δεκτή η ακυρότητα²⁰¹. Θα πρέπει, ακόμη, να ληφθεί υπόψη ότι μια αδιαφανής ρήτρα μπορεί εντούτοις να είναι ευμενής για το συμβαλλόμενο. Το άρθ. 2 § 6 του ν. 2251/1994 αναφέρεται σε όρους δυσμενείς για τον καταναλωτή.

Εκτός από τη γέννηση αποζημιωτικών αξιώσεων, η παράλειψη παροχής πληροφοριών σχετικά με τις χρεώσεις, κατά παράβαση των άρθ. 34 § 1 περ. γ' και 39 § 3 περ. α', τα επιτόκια και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, κατά παράβαση των άρθ. 34 § 1 περ. δ' και 39 § 1 περ. β' και γ', συνεπάγεται τη μη ενσωμάτωση των αντίστοιχων όρων στη σύμβαση²⁰². Γεννάται το ερώτημα αν η μεταγενέστερη ενημέρωση μπορεί να οδηγήσει σε θεραπεία έστω και με *ex nunc* ενέργεια. Το άρθ. 38 § 1 επιβάλλει την παροχή των πληροφοριών σε εύθετο χρόνο πριν από τη δέσμευση του χρήστη από τη σύμβαση πλαίσιο. Ο σκοπός της διάταξης συνηγορεί υπέρ του αποκλεισμού της δυνατότητας θεραπείας²⁰³. Από την άλλη πλευρά, η διάταξη του άρθ. 41 § 1 προβλέπει ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί, μέσω πλασματικής αποδοχής του χρήστη, να τροποποιήσει τη σύμβαση. Η διάταξη συνηγορεί υπέρ της δυνατότητας θεραπείας. Όμως στην περίπτωση αυτή ο χρήστης θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να καταγγείλει τη σύμβαση πλαίσιο χωρίς τήρηση προθεσμίας με αναλογική εφαρμογή του άρθ. 41 § 1 εδ. 3. Αν ο χρήστης καταγγείλει και αποδείξει, ότι δεν θα συνήπτε τη σύμβαση πλαίσιο αν είχε λάβει προηγουμένως την προσήκουσα πληροφόρηση, έχει αξίωση αποζημίωσης για τα συνδεδεμένα με τη μεταβολή του λογαριασμού έξοδα συναλλαγής²⁰⁴.

200. Gebauer/Wiedemann/Schinkels Zivilrecht unter europäischem Einfluss, 2. Aufl. 2010, Kapitel 16 αριθ. 17.

201. Gebauer/Wiedemann/Schinkels Zivilrecht unter europäischem Einfluss, 2. Aufl. 2010, Kapitel 16 αριθ. 17.

202. Casper in MüKo-BGB § 675d αριθ. 12, Herresthal in Langenbucher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 16, Gebauer/Wiedemann/Schinkels Zivilrecht unter europäischem Einfluss, 2. Aufl. 2010, Kapitel 16 αριθ. 17.

203. Έτσι Herresthal in Langenbucher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 16.

204. Casper in MüKo-BGB § 675d αριθ. 13, Herresthal in Langenbucher/Bliesener/Spindler Kap.2 § 675d αριθ. 16.

Στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές²⁰⁵ με τίτλο «Διατάξεις του Κοινοτικού Δικαίου που καθορίζουν κανόνες για τη διαφήμιση και την εμπορική επικοινωνία» περιλαμβάνεται ενδεικτικός κατάλογος τέτοιων απαιτήσεων παροχής πληροφοριών οι οποίες θεωρούνται ουσιώδεις κατά το άρθ. 7 § 5 της Οδηγίας 2005/29 και το ομόλογο άρθ. 9ε § 5 του ν. 2251/1994²⁰⁶. Η παράλειψη χορήγησης αυτών των πληροφοριών στοιχειοθετεί παραπλανητική πρακτική. Οι υποχρεώσεις ενημέρωσης, που προβλέπει η Οδηγία 2007/64/ΕΚ, δεν περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ. Εφόσον όμως η απαρίθμηση στο Παράρτημα ΙΙ δεν είναι εξαντλητική²⁰⁷, οι απαιτήσεις πληροφόρησης κατά τα άρθ. 36 επ. και 41 επ. της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ εμπίπτουν στις παραπάνω διατάξεις και θεωρούνται «ουσιώδεις» υπό την προϋπόθεση ότι ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών είναι καταναλωτής²⁰⁸.

V. Επιβολή χρέωσης (άρθ. 29)

Απαγορεύεται στο φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών η επιβολή χρέωσης για την παροχή των πληροφοριών που προβλέπει ο Τίτλος ΙΙΙ του ν. 3862/2010 (άρθ. 29 § 1). Η διάταξη εναρμονίζεται με τη γενικότερη αρχή ότι οι παρεπόμενες υποχρεώσεις εκπληρώνονται χωρίς αντάλλαγμα. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επιβολή χρέωσης όταν

205. Βλ. Οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11.5.2005 για τις αθέμιτες πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά, ΕΕ της 11.6.2005, αριθ. L 149 σελ. 22. Βλ. σχετικά με την εν λόγω Οδηγία *Αλεξανδρίδου*, Νέες τάσεις του κοινοτικού νομοθέτη - Το παράδειγμα της Οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, ΔΕΕ 2006, 855, της ίδιας, Η Οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, ΔΕΕ 2005, 639, *Αργυρό*, Η προστασία των καταναλωτών από τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στην ευρωπαϊκή αγορά σύμφωνα με την Οδηγία 2005/29/ΕΚ, ΔΕΕ 2006, 873, *Δελούκα - Ιγγλέση*, Οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές σε ΔικΠροστΚαταναλωτή (επιμ.: Ελ. Αλεξανδρίδου), 2008, σελ. 499 επ., *Καλαμπούκα - Γιαννοπούλου*, Νομολογιακά δεδομένα επί αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, ΔΕΕ 2014, 479, *Μαρίνο*, Πρόσθετες παροχές και άλλες εμπορικές πρακτικές στη νομολογία του ΔΕΚ υπό το φως της Οδηγίας 2005/29 για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές - Προς μια ριζική μεταβολή της αξιολογήσεως των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών στη σχέση επιχειρήσεως και καταναλωτή (B2C), ΧρΙΔ 2011, 721, *του ιδίου*, Από το ελληνικό στο κοινοτικό δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού - Προβλήματα εφαρμογής της «μαύρης λίστας» της Οδηγίας 2005/29 για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (= άρθρα 9στ και 9^ο ν. 2251/1994), ΔΕΕ 2011, 877, *Μπεχρή - Κεχαγιόγλου*, Η Οδηγία 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (Directive UCP = Unfair Commercial Practices): Ο νομικός μηχανισμός λειτουργίας της και οι δυσλειτουργίες του κατά την εφαρμογή της Οδηγίας, ΕΕμπΔ 2012, 16, *Τζάκας*, Οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και ιδίως η προστασία των επενδυτών στο πλαίσιο της Οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (Οδηγία 2005/29/ΕΚ), ΧρηΔ 2014, 399, *Χατζηνικολάου - Αγγελίδου*, Το στοιχείο του αθέμιτου στο δίκαιο του ανταγωνισμού (σύμφωνα με το άρθρο 1 ν. 146/1914 και με την Οδηγία 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές), Αρμ 2008, 829.
206. Βλ. *Δελούκα-Ιγγλέση*, σε ΔικΠροστΚαταναλωτή (επιμ.:Ελ.Αλεξανδρίδου), 2008, άρθ. 9, 9α-9θ ν. 2251/1994, αριθ. 166.
207. Βλ. Προοίμιο Οδηγίας 2005/29/ΕΚ αιτ. σκ. αριθ. 15 και *Δελούκα-Ιγγλέση*, ό.π.
208. *Franck/Massari* WM 2009, 1117 (1122).

α) παρέχονται επιπλέον πληροφορίες ή αποστέλλονται πιο συχνά ή διαβιβάζονται με τρόπο διαφορετικό από τον προβλεπόμενο στη σύμβαση²⁰⁹, β) ο χρήστης είναι εκείνος που ζητά τις ως άνω πληροφορίες και γ) η επιβολή χρέωσης έχει συμφωνηθεί μεταξύ του φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών και του χρήστη (άρθ. 29 § 2). Για όλες τις παραπάνω επιβαρύνσεις ο πάροχος υπέχει υποχρέωση προσυμβατικής ενημέρωσης (άρθ. 34 § 1 περ. γ', άρθ. 39 § 3 περ. α').

Κοινό χαρακτηριστικό και στις τρεις περιπτώσεις είναι ότι η πληροφόρηση που παρέχεται, μετά από αίτημα του χρήστη, υπερβαίνει την υποχρεωτική πληροφόρηση ("*überobligatorische Information*"). Τέτοια υπέρβαση υπάρχει όταν η πληροφορία αποστέλλεται πιο συχνά ή από έποψη περιεχομένου είναι εκτενέστερη ή διαβιβάζεται με τρόπο διαφορετικό από αυτόν που προσδιορίζεται στη σύμβαση πλαίσιο (άρθ. 29 § 2). Οι εξαιρέσεις δεν εφαρμόζονται αυτόματα αλλά απαιτούν μια διαφανή συμφωνία, η οποία μπορεί να περιλαμβάνεται και σε ΓΟΣ²¹⁰.

Ακόμη όμως και όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την επιβολή χρέωσης, το ύψος αυτής υποβάλλεται στους περιορισμούς της § 3 του άρθ. 29. Η χρέωση πρέπει από τη μια πλευρά να είναι εύλογη και από την άλλη ανάλογη με το πραγματικό κόστος στο οποίο υποβάλλεται ο πάροχος για την παροχή των πληροφοριών. Τα δύο στοιχεία δεν διακρίνονται αυστηρά το ένα από το άλλο, αφού μια χρέωση, η οποία εμφανώς υπερβαίνει τα έξοδα λειτουργίας του παρόχου, δεν θα είναι και εύλογη. Η εξέταση του εύλογου χαρακτήρα της χρέωσης, πρέπει να γίνεται με βάση αντικειμενικά κριτήρια και μετά από σύγκριση με τα δεδομένα της αγοράς και όχι με τα ίδια έξοδα του παρόχου²¹¹.

Η διάταξη του άρθ. 29 δεν αποκλείει απαιτήσεις του παρόχου για απόδοση δαπανών υπέρ τρίτων κατά την ΑΚ 722, λ.χ. ταχυδρομικών τελών για την αποστολή αποσπάσματος του λογαριασμού²¹². Ούτε θίγονται οι προβλεπόμενες στο νόμο επιτρεπές συμφωνίες για την επιβολή χρεώσεων που επισύρει η εκπλήρωση άλλων παρεπόμενων υποχρεώσεων του παρόχου (άρθ. 62 § 1 εδ. 3, άρθ. 63 § 5, άρθ. 70 § 2)²¹³.

209. Πρβλ. LG Frankfurt a.M. ZIP 2012, 114: νόμιμη κρίθηκε η ρήτρα επιβολής χρέωσης 1,25 ευρώ για τη μηνιαία ταχυδρομική αποστολή αποσπάσματος του λογαριασμού με το σκεπτικό ότι ο πελάτης επέλεξε διαφορετικό τρόπο ενημέρωσης από την ειθισμένη μορφή ενημέρωσης. Κριτικά επί της απόφασης *Fornasier* WM 2013, 205 (210) με το επιχειρήμα ότι αυτή η μορφή ενημέρωσης είχε συμφωνηθεί εξ αρχής.

210. *Casper* in MüKo-BGB § 675d αριθ. 19.

211. *Casper* in MüKo-BGB § 675d αριθ. 20.

212. *Casper* in MüKo-BGB § 675d αριθ. 15.

213. Βλ. παρακάτω Μέρος Πρώτο, Κεφάλαιο Τρίτο, IV, Β.

ISBN: 978-960-562-486-6

15509